

El fil de Blanes es trenca

La fàbrica de fibres va donar feina a més de dues mil persones i va ser factor determinant en el creixement de la vila

Els treballadors de SAFA han marcat el pas del sindicalisme a les comarques gironines

Blanes torna al carrer per intentar que
"la fàbrica" no tanqui
per sempre més

La història es repeteix, però sembla que aquest cop estem davant d'una mort anunciada, la qual cosa i segons la legalitat vigent podria obligar a obrir una investigació per homicidi o assassinat si no fos perquè qui està en capella és una fàbrica tèxtil, que ha passat de ser la més important de l'Estat a rebre l'extremunció. Estem parlant de la Nylstar de Blanes, l'antiga Societat Anònima de Fibres Artificials (SAFA), una empresa que va néixer el 13 de desembre del 1906, en constituir-se la Sociedad Española de Seda Viscosa i es va fer gran el 1923, quan ja s'havien iniciat les obres de la factoria de fil químic que es va instal·lar a tocar de la Tordera i se la va batejar amb el nom que ha passat a la història. Les actes fundacionals recullen que quan el 14 de setembre del 1923, a París, es va nomenar el primer consell d'administració, Álvaro Figueroa y Torres Mendieta, comte de Romanones, cap del Partit Liberal i antic primer ministre a Madrid, el va presidir. El van acompanyar noms de prosàpia com Joan Ventosa i Clavell, persona molt propera a Francesc Cambó, líder de la Lliga Regionalista, Alfredo Bauer de la Banque Rothschild, o els germans Vila Marquès (Josep i Fidel), hereus de Josep Vila i Soler, el primer fabricant català de seda artificial, que van ser nomenats consellers delegats. Si van triar emplaçar-la a Blanes, la vila on s'acaba o comença la Costa Brava i desemboca la Tordera, va ser perquè, com recollia la premsa del moment, "l'aigua és abundant i neta, està exempta de sals perjudicials i és ideal per a la fabricació de seda artificial". A més, hi afegia que el preu del sòl era molt barat, els impostos de producció, menors que a Barcelona i també que gràcies al port i l'estació de tren, l'indret estava molt ben comunicat.

Explosió demogràfica

L'octubre del 1923 es van iniciar les obres, el 15 de novembre del 1926 es va posar en marxa la factoria amb quatre màquines de filar, un any més tard es produïen 800 quilos diaris de fil viscosa i el 1933 ja s'arribava a les 1.300 tones l'any. El treball fix va atraure pagesos i pescadors de Pineda, Malgrat, Calella, Lloret i Tordera, la qual cosa va tenir incidència directa en el creixement d'una vila que es va trobar com el nombre d'empleats de la SAFA augmentava de manera exponencial –400 el 1926, 775 el 1930, 1.000 el 1935– i feien créixer la demografia, ja que dels 5.000 habitants que tenia Blanes el dia de la inauguració es va passar a 6.600 el 1936, mentre que el 1970, en el període de màxima producció, es van assolir els 16.000.

Tornant un xic enrere, a la guerra civil, els bombarders trimotors Savoia Marchetti de l'aviació mussoliniana que tenien la base a Mallorca i donaven suport als franquistes, van intentar derruir l'estació de tren i la SAFA. L'espionatge nacional i la quinta columna asseguraven que era una fàbrica d'armes i les esquadrilles feixistes no van respectar ni el fet que fos de propietat francesa, ni que tingués les teulades pintades amb el blau, el blanc i el vermell i va patir agressions continuades, entre les quals destaca la del dia de Sant Pau i Sant Pere (28 de juny del 1938), que la va tocar de ple –tenia una plantilla de 1.200 persones–, i va provocar nou morts i més de quaranta ferits.

La victòria dels nacionals va donar un nou impuls a l'empresa. Reconstruïda per presoners polítics en règim d'esclavatge, el 1953 –catorze anys després de l'acabament de la guerra– i gràcies a la llicència cedida per la companyia nord-americana Du Pont i obtinguda per mediació de Rhodiaséta, (integrada al hòlding Rhône-Poulenc), la col·laboradora europea que era la matriu tècnica de la fàbrica blanenca, els seus responsables van aconseguir l'autorització per fabricar la fibra de poliamida de niló que es va comercialitzar sota la marca Meryl, un producte que per la seva qualitat es va conèixer entre els experts com “el fil de Blanes”. Bufava el vent a favor i així el 1959 va fer un altre pas endavant quan la britànica Imperial Chemical Industries (ICI) li va atorgar l'autorització per explotar la patent del polièster que es va comercialitzar amb el nom de Tergal.

El sindicalisme i la reconversió

L'èxit de la factoria va venir acompanyada de l'arribada d'una nova immigració, provinent de les zones rurals espanyoles, homes que un cop establerts a la vila es trobaven com cada mes se'ls descomptava una part del sou per amortitzar les despeses de viatge que l'empresa els havia avançat i, si volien trobar sostre a Blanes, es veien obligats a hostatjar-se en pensions barates –a El Molino se n'hi van arribar a encabir més de 300–. Treballadors, joves, valents, que quan aconseguien aixecar una mica el cap, ells mateixos es feien una casa als barris perifèrics impulsant un urbanisme caòtic i salvatge.

Sindicalistes com Francesc Martínez recordaven que les condicions de treball a SAFA eren pèssimes, que es barrejaven les dures jornades amb les freqüents intoxicacions provocades per l'ambient sulfurós o la reticència de la direcció a donar baixes. Tot i la rotació continuada i que les entrades i sortides eren contínues, des que el 1962 es va formar la primera cèl·lula comunista impulsada pel PSUC, els treballadors de SAFA han marcat el pas del sindicalisme a les comarques gironines. Va ser una lluita dura i constant que va passar tant per la irrupció de Paco Frutos com a líder de Comissions Obreres com per una sèrie d'accions reivindicatives que van provocar acomiadaments improcedents, com el de Frutos o el de Manuel Ruiz, contestats per vagues intermitents, un tancament patronal, la manipulació de les eleccions a jurat d'empresa (1973), o la victòria parcial dels obrers, que dos anys més tard van aconseguir signar el primer conveni col·lectiu però amb un preu afegit, disset acomiadats. Tot i l'amnistia laboral del 1977 el fet que la companyia no readmetés els represaliats va encendre un llarg conflicte que el 1979 va arribar a la magistratura de Treball i no es va solucionar fins que tot i que el dictamen havia estat favorable als treballadors, la companyia es va veure obligada a cedir quan després d'un seguit de tancaments i vagues de fam, en va readmetre un i els altres els va indemnitzar. El 1984, quan la SAFA guanyava mercats internacionals, la reconversió del tèxtil impulsada pel govern de González va tornar a encendre la protesta i a Blanes es van viure dies de tibantor i ràbia. Mil persones es van quedar sense feina i arran d'aquest fet, el 26 de novembre es va viure una vaga general i tota la vila va assistir a la manifestació unitària en suport a uns negociadors que no van arribar a un acord fins al 10 de desembre, quan les dues parts van arribar a un compromís ajustat.

De Rhône Poulenc a Nylstar

El desembre del 1989, la premsa recollia que SAFA perdia definitivament el nom i passava a ser Rhône Poulenc Fibras, la qual cosa implicava una reorganització de les activitats de la multinacional i també de la fàbrica de Blanes. La que es va presentar com una aposta guanyadora en realitat era l'inici del declivi de l'imperi fabril i així davant la contínua baixada de beneficis, el gener del 1994 es va fer pública la unió entre Rhône Poulenc i la italiana Snia Fibre per formar una nova societat, Nylstar, destinada a la producció de poliamida tèxtil (niló) i industrial, que tenia vocació de ser un referent mundial.

Sense poder superar la competència asiàtica, els darrers anys de l'antiga SAFA han estat un calvari en què

s'alternaven els números negatius i els expedients de regulació. Fins al punt que el 2007 va entrar en concurs de creditors i tres anys després, el grup inversor Praedium –propietat d'Alfonso Cirera– la va rescatar dels jutjats. El 2013 es va intentar reconvertir l'empresa en un grup de moda batejat com a Nylstar Fashion Group, però les xifres canten i si el 2010, quan Cirera en va prendre el control, Nylstar facturava 54,2 milions d'euros, després de la caiguda de producció –de 2.500 tones anuals de fil a 400–, la companyia va fer una reducció de capital del 80%, la qual cosa ha provocat que tot i que el febrer del 2016 es decidís canviar el model de negoci i centrar l'activitat en els acabats, la plantilla es veiés sotmesa a un nou ERO, que ha anat ampliant els marges –de 73 operaris s'ha passat a 185–. Els treballadors que fan els impossibles per salvar l'antiga SAFA convoquen tothom a una manifestació el 27. Blanes torna al carrer per intentar que “la fàbrica” no tanqui per sempre més.

Publicat a:

-El Punt Avui. Comarques Gironines 25-07-2016 Pàgina 14

Font del document:

http://www.elpuntavui.cat/noticia/article/4-economia/18-economia/990455-el-fil-de-blanes-es-trenca.html?cca=1&piwik_campaign=rss&piwik_kwd=nacional&utm_source=rss&utm_medium=nacional&utm_campaign=rss&f=El+Punt+Avui